

UPRAWNIENIA KOBIETY W CIĄŻY ORAZ RODZINY DZIECKA Informator (Polska, stan prawny 2026)

I. WPROWADZENIE

Niniejszy materiał zawiera podstawowe informacje dotyczące uprawnień przysługujących kobiecie w ciąży, w szczególności w sytuacji podejrzenia lub rozpoznania choroby płodu, a także świadczeń dostępnych po urodzeniu dziecka, w tym dziecka z niepełnosprawnością oraz w sytuacji straty ciąży.

System wsparcia obejmuje świadczenia z zakresu:

- ochrony zdrowia,
- zabezpieczenia społecznego,
- prawa pracy,
- pomocy społecznej.

II. WSPARCIE W OKRESIE CIĄŻY

1. Ustawa „Za życiem”

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1923)

Kobieta w ciąży, u której stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie płodu albo chorobę zagrażającą jego życiu, ma prawo do:

- świadczeń opieki zdrowotnej, w tym diagnostyki prenatalnej oraz prowadzenia ciąży powikłanej,
- objęcia koordynowaną opieką medyczną (w tym wsparcia koordynatora opieki),
- poradnictwa psychologicznego i rodzinnego,
- dostępu do rehabilitacji, opieki paliatywnej i hospicyjnej,
- zaopatrzenia w wyroby medyczne.

2. Jednorazowe świadczenie „Za życiem”

Podstawa prawna: art. 10 ustawy „Za życiem”

- wysokość: 4000 zł,
- brak kryterium dochodowego.

Warunki:

- potwierdzenie ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia albo choroby zagrażającej życiu,
- pozostawanie pod opieką medyczną od co najmniej 10. tygodnia ciąży,
- zaświadczenie lekarskie wystawione przez lekarza specjalistę.

Termin złożenia wniosku: do 12 miesięcy od dnia urodzenia dziecka.

III. UPRAWNIENIA PO URODZENIU DZIECKA

1. Urlopy związane z rodzicielstwem

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1465)

- urlop macierzyński: 20 tygodni (przy urodzeniu jednego dziecka),
- co najmniej 14 tygodni musi wykorzystać matka,
- możliwość wykorzystania części urlopu przez ojca dziecka,
- możliwość rozpoczęcia urlopu do 6 tygodni przed porodem.
- urlop rodzicielski:
  - do 41 tygodni (łącznie dla rodziców),
  - do 65 tygodni w przypadku dziecka z niepełnosprawnością.

2. Świadczenia pieniężne

a) Świadczenie rodzicielskie

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. 2024 poz. 323)

- wysokość: 1000 zł miesięcznie,
- brak kryterium dochodowego,
- przysługuje osobom nieuprawnionym do zasiłku macierzyńskiego,
- okres: 52 tygodnie (przy jednym dziecku).

b) Świadczenie wychowawcze (800+)

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci

- wysokość: 800 zł miesięcznie na każde dziecko,
- brak kryterium dochodowego.

c) Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka („becikowe”)

Podstawa prawna:

Ustawa o świadczeniach rodzinnych

- wysokość: 1000 zł,
- kryterium dochodowe: 1922 zł netto na osobę w rodzinie,
- warunek: pozostawanie pod opieką medyczną od co najmniej 10. tygodnia ciąży,
- termin: do 12 miesięcy od narodzin dziecka.

IV. DZIECKO Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

1. Orzeczenie o niepełnosprawności

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. 2024 poz. 44)

Uzyskanie orzeczenia o niepełnosprawności jest warunkiem korzystania z wielu świadczeń.

2. Świadczenia opiekuńcze

a) Zasiłek pielęgnacyjny

- wysokość: 215,84 zł miesięcznie,
- przysługuje niezależnie od dochodu.

b) Świadczenie pielęgnacyjne

Podstawa prawna:

Ustawa o świadczeniach rodzinnych (po nowelizacji obowiązującej od 2024 r.)

- wysokość (2026): ok. 2988 zł miesięcznie (waloryzowane),
- brak kryterium dochodowego,
- przysługuje w związku ze sprawowaniem opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością.

Aktualny stan prawny dopuszcza łączenie świadczenia pielęgnacyjnego z aktywnością zawodową.

3. Inne formy wsparcia

Na podstawie przepisów ustawowych oraz programów publicznych możliwy jest dostęp do:

- rehabilitacji (NFZ, PFRON),
- usług opiekuńczych,
- wsparcia asystenta osoby z niepełnosprawnością,
- dofinansowania sprzętu medycznego.

V. URODZENIE MARTWEGO DZIECKA

Podstawa prawna:

- Kodeks pracy,
- Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1378)

Uprawnienia:

- urlop macierzyński w wymiarze 8 tygodni (56 dni),
- zasiłek macierzyński,
- zasiłek pogrzebowy (4000 zł),
- rejestracja dziecka w Urzędzie Stanu Cywilnego (akt urodzenia z adnotacją).

Warunkiem jest sporządzenie karty martwego urodzenia.

VI. PORONIENIE (PRZED 22. TYGODNIEM CIAŻY)

Uprawnienia:

- urlop macierzyński (56 dni),
- zasiłek macierzyński,
- prawo do pochówku,
- zasiłek pogrzebowy.

Warunek:

- sporządzenie aktu urodzenia dziecka w Urzędzie Stanu Cywilnego,
- co wymaga ustalenia płci dziecka (w razie potrzeby na podstawie badań genetycznych).

VII. GDZIE UZYSKAĆ INFORMACJE I POMOC

Informacje oraz wsparcie można uzyskać w następujących instytucjach:

- lekarz prowadzący ciążę / położna,
- placówki Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ),
- ośrodki pomocy społecznej (OPS/MOPS),
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS),
- urzędy gminy lub miasta,
- powiatowe centra pomocy rodzinie (PCPR),
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

Aktualne informacje dostępne są również na stronach:

- Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- Narodowego Funduszu Zdrowia,
- Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

VIII. UWAGI KOŃCOWE

- część świadczeń wymaga złożenia wniosku w określonym terminie,
- kluczowe znaczenie ma dokumentacja medyczna i formalna,
- zakres wsparcia może być uzupełniany przez programy lokalne (gminne i powiatowe),
- w praktyce wskazane jest bieżące weryfikowanie informacji w instytucjach właściwych dla miejsca zamieszkania.

Opracowała:

Dagmara Gimenez
specjalista ds. wsparcia rodzin
Hospicjum Pomorze Dzieciom

